

Politik Bilim

Biyo-ekonominin bilgi tabanı (4)

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>

AB'nin Avrupa'da **bilgiye dayalı bir biyo-ekonomi** kurma yönündeki öngörüsünden kendimiz için çıkarabileceğimiz dersler olabileceğine işaret etmiştim; bu köşenin elverdiği ölçüde, bunlardan birine değinmekle yetineceğim. Avrupa Komisyonu'nca yaptırılan çalışmada ne deniyordu? "... *biyoteknoloji ve diğer, hızlı değişen teknolojilere eşlik eden belirsizliklerin giderilmesinde finansmanı kamu kaynaklarından karşılanan araştırmalardan elde edilen bilgiler anahtar görevi görür. Bu görev, üniversitelerin ve devletin araştırma enstitülerinin biyoteknolojide oynayabileceği merkezî rolü çok açık bir biçimde gözler önüne sermektedir...*"

Geleceğin biyo-ekonomisinin-tarımının dayanacağı, güvenilir bir teknoloji tabanı oluşturulmasında üniversiteler ve **devletin araştırma enstitülerine** AB'nin biçtiği bu önemli rol, acaba, bize bir şeyler hatırlatmıyor mu? Yoksa, bilim ve teknolojiye, bizden çok daha ileri durumda olan Avrupa'nın bile bu denli önem verdiği **kamu araştırma enstitülerine** Türkiye'nin zâten sahip bulunması, bizim için, önemli bir avantaj değil mi? Evet, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'na bağlı 7'si Merkez Araştırma Enstitüsü, 19'u Havza Araştırma Enstitüsü, 34'ü Konu Araştırma Enstitüsü olmak üzere toplam 60 enstitü ile Çevre ve Orman Bakanlığı'na bağlı 11 Araştırma Müdürlüğü ve 1 Araştırma Enstitüsü'nü kastediyorum. Genç Cumhuriyet'in inanılmaz bir gelecek öngörüsüyle temelini attığı bu kurumlar, gönül isterdi ki, Türkiye'de tarımın, ormancılığın, balıkçılığın geleceğini güvence altına alacak bilim ve teknoloji tabanının güçlenmesinde bugün de rol alabilsinler; biyoteknolojinin yeni alanlarındaki belirsizliklerin çözümünde dünya bilim ve teknolojisine katkıda bulunabilsinler ve toplumumuzun bu konularda aydınlatılmasında bilimsel hüviyetleriyle öncü olsunlar; topluma ışık tutsunlar.

Tabî, "gönül isterdi ki" diye lâfa başlayınca, bundan hemen "demek, umutsuz bir durum var" sonucunu çıkarmak mümkün. Gerçekten, umutlu olduğumu söyleyemem. İki nedenle: Birincisi, Dokuzuncu Kalkınma Plânı'mızın (2007-2013), daha önce de yazdığım, araştırma enstitülerimiz ile ilgili şu tek öngörüsü: "*Tarım sektöründe, kamu kurumlarınca yapılan ARGE çalışmalarının ilgili kurumların faaliyetlerini destekleyici olması sağlanacaktır.*" Bir an için durup, bir AB'nin öngörüsüne bakalım bir de kendimizinkine!

Umutsuzluğumun ikinci nedeni de, bırakın söz konusu enstitülerimizin yeniden yapılandırılmalarına yönelik, yıllar süren çabaların boşa çıkmasını bir yana, herhâlde şimdi gündemde olan konu bunların kapatılmaları. Örnek mi istersiniz? Lütfen, Çevre ve Orman Bakanlığı'nın "*Doğrudan Merkeze Bağlı Müdürlükleri*" ile ilgili web sayfasına girin [www.cevreorman.gov.tr/teskilat/dmud.htm] ve yanında "kapatıldı" ibâresi bulunan Marmara Ormancılık Araştırma Müdürlüğü (OAM) dışında kalan diğer OAM'ler üzerine tıklayıp, araştırmacı sayılarına bir bakın. Ben bu işi 08 Aralık'ta yaptığımda şunları gördüm (ilk sayılar araştırmacı; ikinciler, bunların içindeki doktoralı araştırmacı sayılarını gösteriyor):

Doğu Karadeniz OAM (Trabzon) 0/0 [yanlış yazmadım, araştırmacı sayısı 'sıfır']; Batı Karadeniz OAM (Bolu) 9/0; Doğu Anadolu OAM (Erzurum) 3/1; Güneydoğu Anadolu OAM (Elazığ) 5/1; Doğu Akdeniz OAM (Tarsus) 7/0; Batı Akdeniz (Antalya) 14/3; Ege OAM (İzmir) 22/2; İç Anadolu OAM (Ankara) 34/3; Orman Ağaçları ve Tohumları Islah Araştırma Müdürlüğü (Ankara) 12/0; Kavak ve Hızlı Gelişen Tür Orman Ağaçları Araştırma Müdürlüğü (Kocaeli) 25/4; Orman Toprak ve **Ekoloji** Araştırmaları Enstitüsü Müdürlüğü (Eskişehir) 0/0

[bunda da yanlışlık yok]. Sizce, bu araştırma enstitüleri sıfır ya da göstermelik birkaç araştırmacı ile hangi işlevi yerine getirir ve nereye gider?

AB'ye girdik-girmedik, müktesebâtına uyduk-uymadık, bunları elbette tartışalım. Ama, asıl tartışmamız gereken, yukarıdaki gibi, geleceğimizle çok yakından ilgili olan konular değil midir? Kendi geleceğimize bu denli duyarsızsak, AB'ye girsek ne olur, girmesek ne olur!..

CBT. 29 Aralık 2006